

NATIONAL GATHERING IN WASHINGTON DC: UPDATE

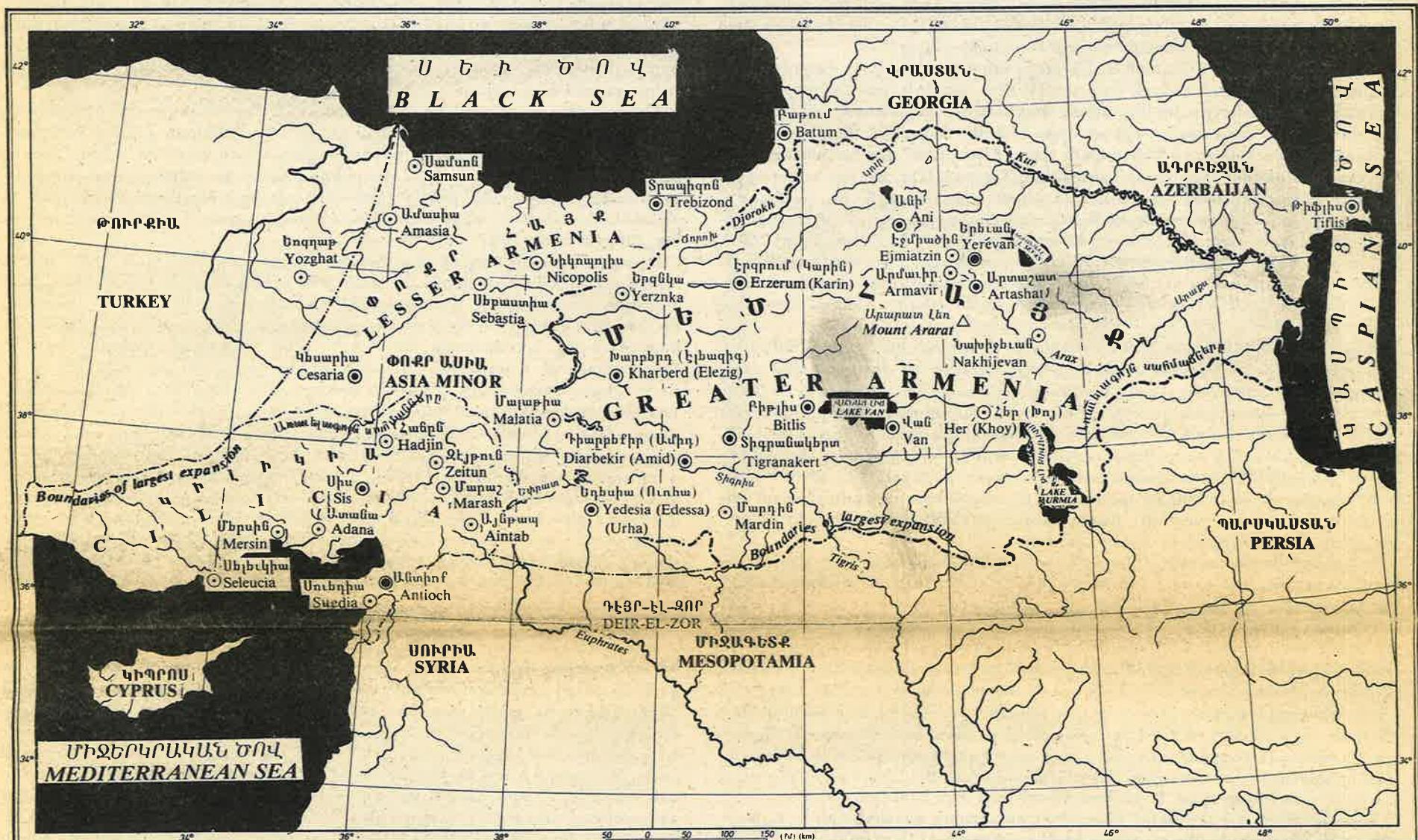
Special issue of **Outreach**

A Publication of the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America

ARCHIVE COPY

Please return.

Supplement to:
Volume VII, Number 10, 11
February, March 1985

ARMENIA: OUR COMMITMENT IS FOREVER

Dear Fellow Armenians:

April 24, 1985 is fast approaching, and months of preparation will be culminating in the Nation's Capital. Months of energy, time, and effort, donated by committed individuals as well as religious, political, and cultural organizations. Due to these collective efforts, we are confident that great success will be realized and fruitful results will be our reward.

The 70th Anniversary is an occasion to express to our survivors our sincere national thanks, to sing of our commitment to them, and to share with them their past and our future. It is also a time to remind others, non-Armenians, that our nation, despite the Genocide, has an amazing record of longevity, vitality, and spirit. There will be hundreds upon hundreds of survivors in Washington, D.C. to demonstrate their very being, and their feelings toward their past lived history. It will be a moment not easily forgotten in the souls of all those present.

The week long activities will create a timely opportunity to clarify the demands of the Armenian nation, and to bring to the forefront of our thoughts that which is so dear to our hearts. That is, that the Motherland is NOT just a dream, that Hayastan is NOT but a name. They are stone, sand, sea, and mountains. They are physical, tangible, and have been lost, for a time, to an aggressor. But this land is ours, and we cannot love it as a platonic love. We must feel its rawness, smell its mountain bouquets, taste its fruit, and see its blue skies. Our youth must come to understand this love of "Paradise Lost", to know its history, culture, and geography. It must be a living, breathing presence, in all our minds, spirits, and lives. This is why, on April 28th, each survivor will represent a town, village, monastery, mountain, or river.

For this end, based on the Ottoman Empire's administrative divisions, we have prepared a list of the six provinces of Armenia and Cilicia as well

as a list of those towns in Western Asia Minor where once Armenians were found. The six provinces were: Bitlis, Van, Erzeroum, Dikranagerd, Serpastia, and Kharpert. Although the Armenian text already published in the papers has been more complete, we know that they are far from thorough. It is our first attempt, and a guide for us, and we ask each of you to help us in our quest for completeness. The lists are available and they will be published in the English and Armenian papers.

Do you know if your family's village or town has been accounted for? Don't you think that your parents and grandparents should represent their native towns in Washington, D.C.? We do not want any town to be an "orphan" once again. We want you, the second and third generation survivor to also be present, so that your grandparents may transfer to you the symbol of your heritage. The realities of the past transferred to the hopes of the future, a unique moment of communion, a step towards the return to the land.

Moushegh Kalshoyan sums up that which we must not forget:

*Loss of one's country on earth is a heavy loss,
but the land is eternal.
The land does not accept anyone but its master —
the land is bonded to its own people
and will patiently await their return.
And one day they will meet again.
The loss of one's own land is not a final loss —
for land is faithful ...*

ARCHBISHOP MESROB ASHJIAN
Prelate

**ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ԵՕԹԱՆԱՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ
ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԿՈՆԴԱԿԸ**

ԳԱՐԵԳԻՆ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՄ ՔՐԻՍՏՈՄ ԵՒ ԱՆՀԱՍԱՆԵԼ ԿԱՄՈՔՆ ԱՍՏՈՒԾՈՑ ԵՒ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱԶԳԻՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՀԱՅՈՑ ՄԵԽԻ ՏԱՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ

ԹԵՄԱԿԱԼ ՍՐԾԱԶՄՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՑ, ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՒՄԱՑ ԵԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՒՄԱՑ, ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՑ ԵԻ ՔԱՀԱՆԱՑԻՑ, ՍԶԳԱՑԻՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՑ ԵԻ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ, ԵՐԵՄԱՓՈԽԱՆԱԿԱՆ, ՊԱՏԳԱՄԱԽՈՐԱԿԱՆ, ԳԱԻԱԾՈՎԱԿԱՆ ԵԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՑ, ԹՎՂԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ԵԻ ՀՈԳԻԱԲԱՐՁՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ ԵԻ ԾԱՌԱՑԻՑ ՀԱՅ ԴՊՐՈՒԹԵԱՆ, ԴԱՍԻԱՐԱԿ ՈՒՍՈՒՑԱՑ ԵԻ ՄԱՄԼՈՑ ՍՊԱՍԱԽՈՐԱՑ ԵԻ ՀԱՄՈՐԵՆ ՀԱԻՍԱՑԱՑԻՑ ՀԱՐԱԶԱՑԻՑ ՄԵՐՈՑ ՀԱՑԿԱԶՆԵԱՆ ՍԶԳԻ ՈՐ Ի ՍՓԻԻՒՐ ԱՇԽԱՐՀԵՑ:

ԳՐԻՍՈՍԱՆԻ ՍԻՐՈՑ ԵՒ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՈՂՋՈՑՆ Ի ՄԵՆՃ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՑԱԶՈՑ ՍՐԲՈՑ ՀՕՐՆ ՄԵՐՈՑ ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒԽԱՌՈՉԻՆ, ԽԱՂԱՋՈՒԹԻՒՆ ՀՕՐ ԱՍՈՒՇՈՑ, ՍԵՐ ՈՐԴԻՇՈՑ ՄԻԱԾՆԻ ԵՒ ՇՈՒՐԾՔ ՀՈԴԻՇՈՑ ՍՐԲՈՑ ԵՂԻՑԻ ԸՆԴ ԶԵՐ ԸՄԵՆԵՍԵՆԴ.

Ահա, երկու տասնամյակներ անցան այն թուականէն ասդին, երբ Հայ ժողովուրդը թէ՛ ի Մայր Հայաստան եւ թէ՛ ի սփիռոս աշխարհի, նոր արքնուրեամբ մը, գիտակցական առողջ ինքնապրկումով մը, անցեալի դէպֆերու լուսաւոր վերարժեւորումով մը եւ ազգային հեռանկարներու բացուելու եւ ձգուելու ուժեղ, ջլապինդ կամքով մը իր հաւաքական կեանքի բոլոր մակարդակներուն վրայ — եկեղեցական, կրթական, մշակութային, փառաքական արտադիմ-յարաբերական — յարանուն անդրադառնումով վերակռչեց հայոց պատմութեան սեւագոյն թուականին՝ 1915-ի Հայկական Եղեննի Ցիսնամեակն ու Վաթունամեակը: Այժմ, այս տարուան՝ 1985-ի առաջին իսկ օրերէն ան սկսած է զօրացող ու բարմացող հաւատարմութեամբ մը ոգեկոչել Ապրիեան Նահատակներու մարտիրոսացման Եօթանասունամեակը ...

Այս տարրուան Ս. Մենիկան տօնի առիքով մեր սիբեցեալ ժողովուրդին ուղղած Մեր Հայրապետական Պատգամիթի մէջ, յատուկ նշումով շշտեցինք կենսական հշանակութիւնը Ապրիլիան նախատակներու Եօթանատունամեակի հանգրուաթին, «Մրազան ինքնանուկրում»ի հշանարանին ներքեւ:

Այսու Հայրապետական Կոնֆակա, պարտք կը զգանք մեր հաւատացիալ եւ հաւատարիմ ժողովուրդի բոլոր գաւակներուն ուղղել Մեր խօսքը, եւ իրաւիրել զանոնիք, գիտակցական պարտաւորութեան բարձրագոյն եւ լայնագոյն տարողութեամբ կենսազործելու մեր անման նախատակներուն ինքնանուիրման զոհողական արարքին իմաստը եւ արժէքը ներկայ՝ ժամանակներուն մէջ, թէ՛ հայ կեանիքի եւ թէ՛ միջազգային մակարդակի վրայ հաւասարապէս:

Առաջին հերթին կ'ուզենք որ Եօրանասունամակի առիթով ձեր համայնական կանոնի եւ գործի որպես հիմնական ուղղոքիծ ունենակ հետեւալ սկզբունքը. —

Ապրիլան Եներնի ոգեկոչումը Ապրիլ 24-ի օրուան կամ Ապրիլ ամսուան ընթացքին, միօրեայ, միաշարաբքայ կամ միամսեայ տեսողութեան վրայ տարածուելիք արարք մը չէ, այլ՝ ամբողջ 1985 տարուան վրայ — եւ նոյնիսկ այս տարիեւն արտարխող շունչին շերմութեան ներդրութեամբը խմորած գալիք տարիներուն վրայ — տարածուելիք շարունակական, հետեւողական, ամենօրեայ կեանեին հետ ընդելուրուած արարքներու շղթայ մը: Այն ինչ որ պիտի կատարուի Եօթանասունամեակի այս տարօւան ընթացքին, պէտք է ըլլայ երեք հարիւր Վաթունը կամ օրերու վրայ իրականացուող համայնական արտայայտութիւններու շարք մը, մնայուն ազդեցութիւններու եւ ներդրումներու բարիքով յատկանշուած եւ արժեւորուած ...

Երկրորդ, եօթանասունամեակը, յետ-հղոնեան եօթանասուն տարիներու փորձառութենէն շահուած իմաստութիւնը, յատակօրէն և շշշակիօրէն մեզի կը պատզամէ, որ Ապրիլեան Եղեռնի ոգեկոչումը պէտք չէ դառնայ սուկ հայկական շրջանակներու մէջ սեղմուած արարքներու գումար մը: Արդէն իսկ Յիսոնամեակէն սկսած եւ վարսունամեակով զօրացած մտածողութիւնն ու գործընթացը Ապրիլեան Եղեռնի, հայկական ցեղասպանութեան իրողութիւնը միշազգային տարողութեամբ հանաչումի ուղղութեան մէջ դրին: Բայց դեռ երկար համբայ կայ կարեիխ այս ուղղութեամբ . . . : Պէտք է նո՞ր բափով, նո՞ր շշշով, նո՞ր սեւեռումով, կեդրոնական գործօնութեան վերածուի միշազգային հանաչման տանող ձգումը: Հայկական դատի դրականօրէն ծանօթացման և հետապնդման ուղեգիծը մեր համահյկական նիզերուն առանցքը պէտք է կազմէ մասնաւորաբար և քանասունամեակի այս հանգրուածին:

Երբորդ, Անդրկայի աշխարհի հետզինտէ քարդացող աշխարհի մըն է, եւ հարցերը առնասարակ մասնակի թեռյթ եւ Անդ տարողութիւն ունենալէ աւելի՝ կը դառնան միջազգայնօրէն ինքնուած ընդհանրական ծանր հարցեր։ Այսօր, փոքր երկրի մը մէջ փոքրիկ դէպֆ մը չի պատկանիր այդ երկրին, այլ առնչուած է միջազգային տարողութեամբ հարցերու եւ թեռնուկներու։

Այսպիսի կացութեան մը մէջ, անհրաժեշտ է որ մեր ժողովուրդի իրաւական պահանջատիրիւնը զգենու համազգային եւ համաշխարհային լայն տարածք եւ ուժականութիւն, որովհետեւ միայն այդպիսի եղանակով է որ մեր ճայնը կրնայ լսելի դառնալ: Մինչեւ այսօր, տեղայնական, մասնակի, հասուլածային աշխատանքներ շատ տարուեցան, բայց հարկ եղած ազդեցուրիւնն ու արդիւնանորութիւնը չունեցան: Վերջին երկու տասնամեակներուն, այս ուղղութեամբ տարուած աշխատանքներուն համահայկական տարողութիւնը աւելի զարգացաւ, անեցաւ միասնականութեան, համագործակցութեան առողջ սկզբունքներու եւ տուեալներու վրայ: Մենք սրտանց կ'ողջունենք այս նոր ոգին եւ ուղղութիւնը, որոնց ջատագովը հանդիսացած ենք միշտ ի լուր մեր ժողովրդեան եւ միշ-եկեղեցական ու միշազգային շրջանակներու մէջ:

Նօրանասունամեակը նոր ու բացառիկ առիթ մը պէտք է ըլլայ սերտացնելու մեր կամքերը, ներդաշնակիլու մեր աշխատանքները, եւ միասնաքար,

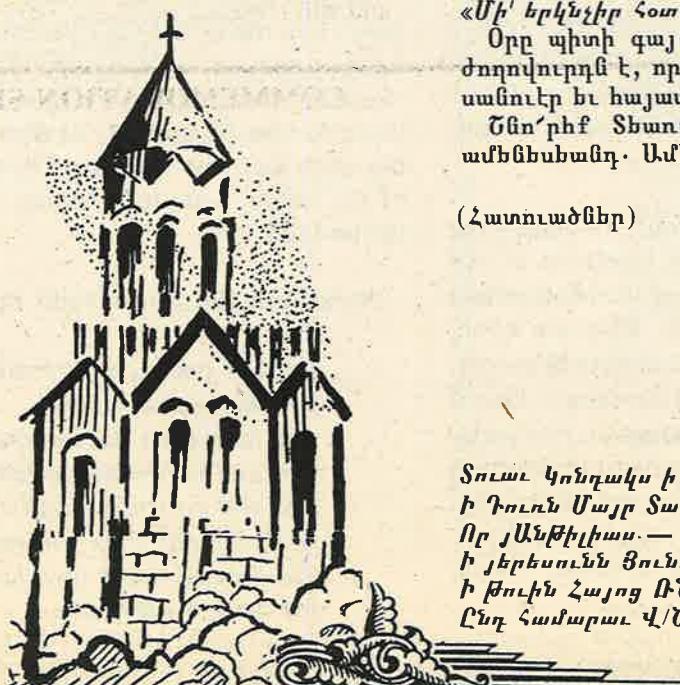
OUTREACH

*Archbishop Mesrob Ashjian
Prelate*

N. Khtikian - Editor

K. Manuelian - Art Director

OUTREACH (USPS 426-490) is published monthly by the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America, 138 East 39th Street, New York, New York 10016, (212) 689-7810. Unsolicited manuscript will be considered for publication; please include a stamped, self-addressed return envelope. We reserve the right to edit articles in order to conform to space limitations. Signed articles do not necessarily reflect the policy of the Armenian Apostolic Church of America. Send all correspondence to the above address to the attention of the Editor. Printed in the United States of America, Second class postage paid at New York, N.Y. 10016.
Postmaster: Send address changes to Outreach, 138 E. 39th St. New York, N.Y.

ամբողջական տեսիլքով առաջ տանելու մեր բոլոր շանեմբը: Հայ ժողովուրդի միութեան ու ամբողջականութեան գիտակցութեան այս հասունացման շրջանին, բոյլատրելի չէ այիւս, որ օտար պետութիւններ, միջազգային կազմակերպութիւններ, կարենան տեսնել հայութեան մէջ իրարու հակադրուող կողմեր, և անեներդաշնակ, նոյնիսկ հակադիր ձայներ հայ դասի հետապնդման շրջագծին մէջ, եւ պատրուակ ծառայեցնեն զանոնէ մեր դասի արդարութեան ոյժը եւ իրաւութիւնը շուրջի տակ ճգելու աստիճան: Բնականօրէն, միայն մէկ ուղղութեամբ կամ միագիծ աշխատանքով չէ որ պիտի տարուի հայ ժողովուրդի իրաւունքներու հետապնդման անյետաձգելի եւ յարատեօրէն հետապնդելի գործը, որ ինքնին բազմակողման նկարագիր եւ տարողութիւն ունի: Բայց բոլոր աշխատանքներն ալ պէտք է ըլլան սերտօրէն ներդաշնակուած, իրարու լրացուցիչ, իրարու գօրացուցիչ, մէկ դատի ամբողջական հասկացողութեան լոյսին տակ:

Հետեւարքը, զերմօրէն կը յանձնարարենք մեր ժողովուրդի բոլոր կազմակերպութիւններուն, որ քաջութիւնը եւ իմաստութիւնը ունենան նեղայեաց, անձնակեդրոն եւ ինքնացուցադրական փորձութիւններէ հեռու եւ վեր մնալ եւ փոխադարձ խորհրդակցութեամբ ու ամբողջական գործակցութեամբ յառաջ տանի իրենց գործունեութիւնը ի սկը մեր նահասակներու միասնակա արեան եւ միահեռգի կեցուածքին, եւ յանուն մէկ ժողովուրդի ու հայրենիքի տեսիլքին:

Այսօր, մէկուկէս միլինու մեր նահատակները երկինքէն կը նային մեզի եւ այժմ կը վկայեն մե՛ր մասին: Արժանի՞ սե՞ւ իրենց նայուածքին մէջ ծաղկելիք ժպիտին, որ երկնային դատաստանին նախաճշոյլը ունի իր մէջ: Դարձեալ նայինք մեր շուրջը. — Նիւթական, ընկերային, կենցաղային պայմաններու բարելաւումը գուգը նքաց կը քալէ՞ մեր հոգեկան ապրումներուն՝ քրիստոնէական հաւատիքին, մարդկային եւ ազգային արժանիքներու եւ արժէկներու նուիրումին, սիրոյ եւ զահողութեան կամքին, պատրաստակամ յանձնառութեան կեցուածքին: Տառպանչի, քշուառութեան, անօգնականութեան, անձկութեան, աննկարագրելիօրէն դժխնմ պայմաններու տակ անոնք տուին իրենց վկայութիւնը: Զմոննանք Տէր Զօրն ու Տէր Զօրեան րուր դժոխակեաց պայմանները . . . Մենք այսօր, աշխարհի չորս ծագերուն վրայ, համեմատականօրէն այնքան դիւրակեաց պայմաններու շրջագծին մէջ երբ կ'ապրինք փաստօրէն, ի՞նչ ձեւով կը վկայենք մեր քրիստոնէական հաւատիք ու ազգային պատրակնելութեան մասին: Աւետարանի սկզբունքները եւ հայոց պատրութեան յաղբակերու գաղափարները եւ զանոնք կեանքի վերածող անձնամատոյց ինքնառութեան ոգին ի՞նչ տարողութեամբ ներկայ են մեր այսօրուան կեանքին մէջ:

Ո՞վ հաւատացեալ եւ հաւատարիմ հայոքդիք, Եթենք կը սպասենք,
Եօթանասունամեակը ահա բացուած է ձեր կեանիին մէջ: Մենք կը սպասենք,
որ ան դառնայ մաքրողական, զոռղական այն ոյժը, որով կարենաք ձեր
կեանիք մեղդի, անհաւատարմութեան, շեղումի եւ խարխափումի տարրերէն
ձերբագատել եւ զայն վերածել կենդանի չուրիին, որ այնպէս հոսի մեր
ժողովուրդի եւ աշխարհի անդաստաններուն մէջ, որ կանանչութեամբ եւ
պտղաբերութեամբ վերածաղկեցնէ հայոց «փոքր ածու»ն եւ անոր մէջ վերստին
բուացնէ բարիին ծառը եւ չորցնէ չարիին ծառը, որպէսզի երբ զաւակները ու-
զեն հաշակել, բարի ծառին պտուղը միայն ըլլայ իրենց բաժինը ...: Հո-
գեւորապէս, բարոյապէս, ազգայնօրէն առողջ, արբուն, տոկուն ազգ պէտք
է ըլլանք քանի արդար դաս մը ունինք Ապրիխան նահատակներէն, եւ իրենց
առեան ևնիկուր միջի փոխանուուած ոռակն սորացան նուակ:

արեան կարգով սեղի փողացուած որպէս սրբազն գուազ։ Այս մտածումներով եւ Հայրապետական յորդորներով կոչ կ'ուղղենք մեր բոլոր թեմերու Առաջնորդ Հայրերուն, Ազգային Խշնանութեանց, եւ բոլոր համայնքային կազմակերպութիւններուն, միութիւններուն եւ հաստառութիւններուն, որպէսզի ա՛յս հայեցողութեամբ եւ ա՛յս ուղեգիծով կազմակերպեն իրենց ազգային-եկեղեցական կեանքը 1985-ի ամբողջ շրջանին, զայն դնելով լուսարձակին տակ Նօրանասունամեակի մայր գաղափարին՝ Հայաստանայց եկեղեցւոյ վերածանդկումին, Հայ ժողովուրդի վերականգնումին, եւ անշեղ ու աննահանջ հետապնդումին Հայ ազգային անկողոպտելի իրաւունքներուն, արդարութեան եւ ազատութեան մարմնառութեան անստուեր տիսիւնուն մեր տառարկութեան հաւիճներին ամրոց տառածքին վրա։

տեսիլքով մեր պատրական հայրենիքի ասրող տարածի վրայ:

Այս արդար եւ աստուածահանոյ տեսիլքին մարմնացման համար ամէնէն մեծ ոյժը հաւատիքի՝ ոյժն է: Լա՛յն բացէք ձեր ականջները Քրիստոսի ճայնին, որ նոյնիսկ իր զաւկին մահուան սառն իրականութեան դիմաց կանգնած մարդուն ըստ: «Մի՛ երկնչիր բայց միայն Հաւատա» (Մարկ. 6. 36): Այդ հաւատով յարութիւն առա մեռեալը: Նոյն երկնային Վարդապետը մեզի ալ այսօր կ'ըսէ: «Մի՛ երկնչիր հօտ փոքրիկ» (Ղուկ. ԺԲ. 32):

Օրը պիտի գայ մեր ալ յարութեան: Այդ հաւատին ամրօքէն կառչած ժողովուրդն է, որ արժանի կրնայ ըլլալ Յիսուսանման յարութեանը Յիսուսնուէր եւ հայապաշտ մեր ժողովուրդին:

Ծնո՞րհի Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եղիցին ընդ ձեզ ընդ ամենախանդակած Ամէն:

անձնագիր՝ Օհել.

(Հանուածներ)

Տուալ կոնդակս ի Կաթողիկոսարանիս
ի Դուռը Սահմարիս Սրբոյ Գրիգորի Լուսաւորչին
Որ յԱնթիլիաս. — Լիքաննան
ի յերեսունն Յունուարի, 1985 թուին Քրիստոսի, Եւ
ի թուին Հայոց ՌՆԼԳ
Ընդ Համարաւ Վ/ՄԲ:

Georg M. Gugelmann
W. P. Succ. Strelitzky

70TH ANNIVERSARY MEMORABILIA

SOMETHING FOR EVERYONE

The National Commemorative committee is making some interesting and varied efforts in the way of memorabilia regarding the 70th Anniversary. They have unanimously decided to produce silk scarves for the ladies, educational and utilitarian placemats for the home, passports for both nostalgic and practical purposes, badges for general distribution, and T-shirts for the youth.

The central emblem on the scarves is a detailed map of Armenia as it existed with its largest boundaries. The historic Armenian cathedrals of Etchmiadzin and Antelias are found in the top left and right corners with the juxtaposing corners embellished with the logo of the 70th Commemoration and the Coat of Arms of the Republic of Armenia. These images are bordered by some very fine filigree type designs taken from Armenian miniatures.

The theme of the 70th, "Our Commitment is Forever", shares a place along with the lines from the poem by Daniel Vartian entitled, *Spirit of the Homeland*:

"Awaken the ancestors dreaming in each Armenian breast,
As from every hovel a rebel bursts forth,
And from each tomb a martyr rises in triumph."

The scarves are being generously donated by the Teneketian family of Paris, and are being made in France. It should prove to be a significant keepsake for those fortunate enough to acquire one from the limited supply.

* * *

The passport which has been prepared is of dual purpose. Its cost is \$85 and it is valid for the duration of the National Gathering in Washington, D.C. It confers the right to enter the exhibits and attend all the cultural events, the Memorial Banquet, and the solemn gathering of April 28th. It does not, however have any intrinsic value as to the entrance into a foreign country.

It is the exact size of a standard passport, carries the Coat of Arms of the Republic of Armenia on the front cover, and is tri-lingual (Armenian, English, and French). The first group of passports are numbered 1,500,001 - 1,502,000. These will be distributed to the "survivors". The second batch will be numbered from 12,000,001 upward, this numbering being representative of the minimum number of Armenians it is believed we would be now, had there not been a Genocide.

Each passport has, as a regular passport would, a place for your photograph, name, address, and date when you left the "Yerger". There is a page from a copy of the citizenship document delivered by the Ambassador of the Republic of Armenia, Karekin Bastermajian. In total it is eight pages and each page will have the coat of arms as a subtle background covering.

MEMBERS OF CONGRESS CONTINUE TO RESPOND FAVORABLY

"It would be an honor and a pleasure to serve as Honorary Member of the Commemorative committee ..."

"... As a chief sponsor of the resolution to establish without question U.S. recognition of the Genocide, I am most appreciative of your kind invitation."

Henry A. Waxman

"I am honored to be invited to serve as an Honorary Member ..."

"I hope that during this important anniversary, the tragedy of the Armenian massacres receives the recognition it deserves."

Nancy L. Johnson

"I would be most pleased to be included among the list of outstanding Americans who are honorary members of your Committee. The remembrance of this appalling tragedy is important not only for the survivors of the Genocide but as a symbol of the continuity of the Armenian people."

William S. Broomfield

The passport is being donated by Mr. Shahen Minassian of Montreal and will be a cherished souvenir for all those who partake in the events in Washington, D.C. next April.

* * *

The placemats being designed are laminated and depict the map of Armenia in tricolors surrounded by historical renderings of Armenian flags from the Ardashian Dynasty, Arasacide, Bagratunian, Rouspian, and Lusignian dynasties. Along with the flags will be the Coat of Arms of some of the major princely families including those of Mamikonian, Vatchidian, Orbelian, etc.

These will not only be conversation pieces at any table setting but will also be educational and attractive.

* * *
Another generous gesture being made, is by Mr. Ara and Mr. Harry Markarian of Montreal. They have offered to make several thousand T-shirts for the youth who will participate at the Commemoration. They will bear the logo of the Phoenix rising out of the flames over Mt. Ararat and will also carry the message of Hovhannes Sheeraz which reads:

My son, what would you have me bequeath you?
As a father, I would leave you with such a treasure,
That no father anywhere, anyplace, could leave such a legacy —
I leave to you what some small people have imprisoned in the clouds
I leave you with our mountain,
To free it from those black clouds,
To bring it home with ringing righteousness,
And you shall bring it home my son,
Perhaps even with your dear little hands,
You shall bring our mountain back to us,
As your need of justice is so deep ...

My bequest to you is *Massis*,
For you to keep it forever,
As you keep our language forever,
As the pillar of your father's home.

ANNUAL SEALS TO COMMEMORATE THE 70TH

Annually, the Prelacy generates Christmas and Easter seals for your use throughout the year. This year, the Commemorative Committee has chosen to replace these with a series of commemorative seals which represent a year-long remembrance of the Armenian nation's 70th Anniversary of the Genocide.

The first in the series will be a reproduction of the Pushman piece known as "L'Esperance". This particular piece by Hovsep Pushman was given to President Woodrow Wilson during his term in office for his support of and belief in the Armenian people. It is our good fortune that the "Woodrow Wilson house, a property of the National Trust for Historic Preservation" has allowed the reproduction by the Commemorative Committee of this otherwise unduplicatable work. It depicts a young girl dressed in ethnic garb holding spring's first fresh daisy. Though young, she is pensive, symbolizing the Armenian youth with their hopes and serious aspirations for a united Armenian vision. The youth, with the tools of youth, are the key to this unification.

The second, designed by Elie Bakmazian of Montreal, Quebec, depicts Mt. Ararat as seen from the west with the eternal spring flower sprouting forth from between two peaks. Again, the symbol of hope and regeneration for the Armenian nation.

The third commemorative stamp, by Dikran Manavian, shows a mother and child kneeling before a Khatchkar whose base is built upon the wheel of eternity. This striking image shows us that even though there has been pain and death, there is eternal hope and life through the resilience of our people.

All three seals should be used unfailingly throughout the year on ALL letters posted worldwide as they shall be a reminder, to all, that we have been and still remain a people in search of justice.

COMMEMORATION SERVICE FOR THE ARMENIAN GENOCIDE TO BE DISTRIBUTED TO NON-ARMENIAN CHURCHES/ORGANIZATIONS

A decision has been made, upon the proposal of Rev. Vartan Hartunian, to distribute among numerous non-Armenian churches, Jewish temples, and non-Armenian organizations, a suggested commemorative service to be presented on April 24th or any Sunday during April 1985.

The purpose of the Commemoration of the Armenian Genocide is not only to maintain historical truth but also to heighten public consciousness, to inform others so that the past will not serve as prelude to the future, and to take a stand on the side of justice and freedom for all people.

April 24th is of utmost significance to the Armenian people. The Genocide perpetrated by the Turkish government from 1915 — 1922, with its unrestrained evil, gave rise to the Holocaust of World War II and subsequent genocides such as Cambodia, and presently, in Iran against the Bahai's.

Because of the universal scope of this tragedy which, if not forgotten, is being systematically denied with dangerous consequences for humanity, we, as Armenians, during April 1985, will commemorate this event world-wide.

With the conviction that the integrity of historical events provides moral power, we are calling on our non-Armenian Churches, Jewish Temples, and non-Armenian Organizations, to join us in this remembrance, to hear the voice of the victims, and to honor them with a Memorial Service.

ՅԱՆՈՒՆ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱԼՈՒՆՔՆԵՐԻՆ

Եթէ Համաշխարհային առաջին պատերազմը եկաւ խախտելու Արեւմտեան քաղաքակրթութեան դարաւոր հանգանակները, Հայոց Մեծ Եղեռնը զարձակչող հանդիսացաւ բարոյականութեան համաշխարհային չափանիշերի անկրան: Երբ Թուրքիան անպատճ մնաց, օրինակը դարձաւ վարակիչ: Այսօր, Միացեալ Ազգերի Կազմակերպութեանն անդամ երկրների մեծագոյն մասը խախտում է այն նոյն հրովարտակը, որի հիման վրայ կեանքի կոչուեց համաշխարհային այս կազմակերպութիւնը: Հայոց ցեղասպանութեան արձագանքը այսօր լսում է Կամպուչչայում, Ֆիլիպիններում, Նիգերիայում, Ինդոնեզիայում, Հնդկաստանում, Աֆղանիստանում, Գուաթեմալայում, Ռւդզանդայում, Լիբիայում, Արգենտինայում, իլ Սալվադորում, շարունակաբար Թուրքիայում եւ մի քանի տասնեակ այլ երկրներում, ուր զանգուածային սպանդը պետական քաջաքականականութեան մասն է կազմում: Եթէ ֆամանակին դատաստանի կանչուէր Թուրքիան, այսօր վստահաբար պետութիւնները չէին համարձակուի հակամարդկային նման միջոցների դիմելու:

Ողբի ժամանակը չէ: Շատ ենք ողբացել: Սուզի ժամանակը չէ: Շատ ենք սղացել: Ժամանակն է հատուցման: Ժամանակն է պահանջի: Ժամանակն է մեր ուժերի բացարձակ քաղաքականացման՝ մեր դատը լսելի դարձնելու աշխարհին, դիւնապիտական սեղաններից սկսած մինչեւ բազուկի հարուածը: Թող ո՞չ ոք մեզ բարոյագիտական դասեր չտայ, թող ո՞չ ոք մեզ չխօսի պատշաճի ու անպատշաճի մասին, երբ առաջին հերթին հենց իր՝ բարոյախօսի ճեռքերը շատ են արիւնոտ: Բաւական չէ նաեւ լոկ յանցանքի խոստովանութիւն, իբր թէ այդպիսով կը խաղաղուեն մեր նահատակների հոգիները: Մեր պահանջը մեր հայրենեաց հողերն են, մեր տունն ու տեղը, մեր սեփական հայրենիքը: Մենք մեր տեղն ենք ուզում աշխարհում:

Նուրենքերգեան Ուկտապրի ներքոյ, պատերազմի առողջուած ոճիրները, ներառեալ սպանութիւնը, բնութագրուած են որպէս «միջազգային օրէնքի ու գատաստանի ենթակայ ոճիրներ»: Այդ Ուկտապրի ստորագրումից իվեր համապատասխան քայլեր են առնուել ցեղասպանութիւնը եւս նկատելու որպէս ոճիր մարդկութեան դէմ:

1946 թուին ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովը մի բանաձեւ գաւերացրեց՝ հաստատելով, թէ ցեղասպանութիւնը մի ամբողջ ժողովրդի կամ հաւաքականութեան գոյութեան իրաւունքի խախտում է հանդիսանում, հետեւաբար եւ ոճիր ըստ միջազգային օրէնքի: Բանաձեւը յորդորում է ՄԱԿ-ին անդամ պետութիւններին անհրաժեշտ օրինագծեր գաւերացնել կանխելու նման ոճիրը, իսկ օրինազանցութեան դէպքում՝ պատժել ոճրագործ կառավարութեան: ՄԱԿ-ի Տնտեսական ու Ընկերային Խորհուրդը 1948 թուին Ընդհանուր ժողովին ներկայացրեց Ցեղասպանութեան Ոճիրը Կանխել ու Պատժել Նախատեսող օրինագիծը, ըստ որի Ներկրորդ Յօդուածի, ցեղասպանութիւն է նկատում «որեւէ ազգի, ցեղային կամ կրօնական խմբակցութեան ամբողջական կամ մասնակի ոչնչացումը» լինի այդ պատերազմի թէ խաղաղութեան ժամանակ: Նոյն օրինագիծ Զորրորդ Յօդուածը շեշտում է, թէ այն պետութիւնները, որոնք նման ոճիրներ են գործում, «պէտք է պատժուեն անկախ այն հանգամանքից, թէ նրանք սահմանադրականօրէն պատասխանատու իշխանաւորներ են + կառավարական պաշտօնակատարներ, թէ սովորական անհատներ»:

Յեղասպանութեան առընչուած ՄԱԿ-ի օրինագիծը նախատեսում է նաեւ, որ Նման ոճիրները զատուեն պատկան երկրի պատասխանատու ատեհանի կողմից, իսկ Հակառակ դէպքում միջազգային օրինաւոր մի ատեանի կողմից, որի իրաւասառթիւնը ճանաչեն կողմէրը: Բնական է, որ յանցաւոր պետութիւնը շընդունի Նման վճիռը, ինչպէս այդ փաստուեց, երբ 1984 թուին, Փարիզեան ժողովուրդների Մասյուն Ատեանը չորսօրեայ քննարկումներից յետոյ յանցաւոր յայտարարեց Թուրքիային Հայոց ցեղասպանութեան մէջ: Նման կացութիւնը կանխատեսելով նոյն օրինագիծի Զ-րդ յօդուածը առաջարկում է որպէս յաւելեալ քայլ, դատական գործը յանձնել Հաազայի Արդարադատութեան Միջազգային Դատարանին: Շատ երկրներ սակայն վերապահութեամբ են մօտենում Հաազայի ատեանի վճոփն, իսկ յաճախ չեն յարգում ատեանի արձակած որոշումը:

Այս ուղղութեամբ ՄԱԿ-ի յաւելեալ ջանքերը նոյնպէս ապարդիւն են անցընել: ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովը 1946 թուին վատրացներով Նորբեռքրդիկան Ուխտագիրը միաժամանակ յանձնարարեց Միջազգային Օրէնքի Յանձնախմբին միջազգային միշարք օրէնքներ մշակել մասնաւորելու համար այն ոճիքները, որ գործում են ընդէմ մարդկութեան խաղաղութեան ու ապահովութեան: Գրեթէ ութ տարուայ քննարկումներից ու փոփոխութիւններից յետոյ յիշեալ Յանձնախումբը վերջապէս 1954-ին հրատարակեց օրէնքների նախագիծը, որը ցեղասպանութիւն է նկատում «անմարդկային այնպիսի արագքները, ինչպիսին են որեւէ ազգարնակչութեան նկատմամբ որեւէ պետութեան կամ անհատների կողմից գործադրուող սպանդը, ոչնչացումը, ստրկացումը, տեղահանութիւնը կամ հալածանքը՝ հիմք ունենալով տուեալ ազգաբնակչութեան ընկերային, քաղաքական, ցեղային, կրօնական կամ մշակութային ազգակները»: Նոյնիսկ օրինագծի ջրախառն այս տարրերակը տակաւին չի վատրացուել ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովի կողմից՝ հանդիպելով բազմաթիւ երկրների, մասնաւորապէս Թուրքիայի ու նրա համակիր մեծ պետութիւնների ընդդիմութեանը:

Այս է կացութիւնը միջազգային հրապարակում: Բոլոր երկրներն էլ արդարութեան մասին են ճառում, սակայն իբրաքանչիւրը հետապնդում է իր ազգային նեղ շահերը: Այդուհանդերձ, անհրաժեշտ է Հայ Դատը միջազգային ուշադրութեան կենտրոնում պահել, մինչեւ որ գտնուի մի պետութիւն, որը ստանձնի հովանաւորութիւնը Հայ Դատի եւ այն օրակարգի հարց դարձնի ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովում: Այդ չի նշանակում սակայն, թէ այդպիսով ինք-նաբերարար լուծում պիտի գտնի Հայ Դատը: Այն կարող է նոյնիսկ արծարծման չենթարկուել Ընդհանուր ժողովում, եթէ մինչ այդ պարարտ հող ստեղծուած չինի քննարկման համար: Ահա թէ ինչու այնքան կարեւոր է Հայ Դատի քարոզչական աշխատանքը միջազգային բեմերի վրայ: Միացեալ Նահանգների Կոնգրեսի կողմից ցեղասպանութեան ճանաչումը նախատեսող բանաձեկի վաւերացումը թէեւ իրաւական որեւէ նշանակութիւն չունի, սակայն բարոյական մեծ կշիռ կարող է ունենալ՝ օրինակ ծառայելով այլ երկրների հոգաճողարանների համար:

Խորհրդարանների համար։
Շատ յոյս պիտի չդնել մեծ պետութիւնների վրայ։ Նրանք որքան էլ հակադիր լինեն միմեանց, իրենց ազգային ու միջազգային շահերը պահանջում են չմխրճուել Հայկական Դատի նման մի նոր թնձուկի մէջ։ Ըստ իրենց, Հայ Դատը կարող է գալ եւ խախտել ազդեցութեան գոտիների նկատմամբ իրենց կարգադրութիւնը։ Փաստորէն, մեր ընական դաշնակիցները մնում են երբեմնի բախտակից, սակայն այսօր անկախութեան հասած երկրներն ու փոքր պետութիւնները, յատկապէս Երրորդ Աշխարհում։ Նրանց բարեկամութիւնը շահելով, որ Հայ Դատը կարող է օրակարգի նիւթ դառնալ ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովում, ուր վետոյի իրաւունք չունեն հինգ մեծ պետութիւնները։ Այդպէս եղաւ Խարայէի պարագային, այն տարրերութեամբ սակայն, որ նրա ճանաչ-

ման ջատագով էին նաեւ Միացեալ Նահանգներն ու Խորհրդային Միութիւնը:

Ամէնից մեծ խոշնդպուտն այն է, որ ցեղասպանութեան օրինագիծը տակալին չի վաւերացուել ՄԱԿ-ում: Իսկ ամէնից ցաւալին այն, որ արդարութեան ու ժողովրդավարութեան արդի ռահվիրան հանդիսացող Միացեալ Նահանգները մինչեւ այսօր ձգձգում են այդ օրինագիծի վաւերացումը: Գրեթէ 36 տարի է, որ ամերիկեան Սենատը չի կարողացել քաղաքական ու բարոյական անհրաժեշտ կամքը ցուցաբերել ընդունելու համար Ենթասպանութեան Համաձայնագիրը, ինչպէս այդ արել են ՄԱԿ-ին անդամակից աւելի քան 90 այլ պետութիւններ:

1949 թուին Նախագահ Թօրումընը Կոնգրեսին ուղարկեց այդ օրինագիծը, սակայն Սենատը ամէն անգամ մի պատրուակ է գտնում յետածգելու վաւերացումը: Չնայած այն հանգամանքին, որ 65 ծերակուտականներ կողմնակից են ցեղասպանութեան օրինագծի վաւերացմանը, սակայն մնացեալ փոքրամասնութիւն կազմող սենատորները յանպիսի մեծ հեղինակութիւն ունեն, որ արգելք են հանդիսանում, առարկելով, թէ նման օրինագծի վաւերացումը կը գայ խախտելու առանձին նահանգների սահմանադրական ինքնիշխանութիւնը, մի պատճառաբարանութիւն, որը միանգամայն անիրատես ու անտրամաբանական է:

Այլընհառութից զատ, յետ-պատերազմեան շրջանի ամերիկեան բոլոր նախագահները յորդորել են Կոնգրեսին վաւերացնել այդ օրինագիծը։ 1984-ի Սեպտեմբերին Նախագահ Ռէյգանը նոյնական Սենատի ուղարկութեանը յանձնեց Ցեղասպանութեան գէմ օրինագիծը, որի քննարկումը սակայն օրակարգային պատրուակով կրկին յետաձգուեց։

Հայութեան համար յոյժ կարեւոր է Ենդասպանութեան դէմ օրինագծի վաւերացումը Միացեալ Նահանգների կողմից։ Այդ ուղղութեամբ մեծ ջանքեր են թափում մարդու իրաւունքների համար պայքարող ամերիկեան ու միջազգային բազմաթիւ կազմակերպութիւններ։ Փամանակն է, որ գործով սատար հանդիսանանք այդ ջանքերին։ Մեծ եղեռնի 70-ամեակի առթիւ Վաշինգտոննեան հնգօրեայ կրօնական ու մշակութային հանդիսաւոր նշումները ոչ միայն իսրայէլանից պիտի հանդիսանան մեր ժողովրդի յարաւուման ու զարթոնքի, այլ նաև կրկին անգամ լուսարձակի տակ պիտի զնեն Հայ Դատի ու Հայոց ցեղասպանութեան բազմիցս մոռացուած իրողութեան այժմէականութիւնը։ Այս եւ Նման լուրջ ճեռնարկները անտարակոյս իրենց դրական ազդեցութիւնը պիտի թողնեն ամերիկեան կառավարական շրջանակների վրայ՝ նպաստաւոր ենթահող պատրաստելով յօդուտ Ցեղասպանութեան ՄԱԿ-ի օրինագծի վաւերացման, ուստի եւ Հայոց Ցեղասպանութեան փաստի ճանաչման։

Անհրաժեշտ է նաև, որ ամէն մի հայ եւ հայկական ամէն մի կազմակերպութիւն նամակներով ու հեռագրերով ճնշում բանեցնի Սենատի անդամների, յատկապէս հարաւային նահանգների ծերակուտականների վրայ՝ չուտափոյթ վաւերացում պահանջելեք Յեղասպանութեան ՄԱԿ-ի համաձայնագրի, երբ այս այս տարի վերստին քննարկութեան դրուի ամերիկեան Սենատումը։ Անհրաժեշտ է նաև, որ մամուլի եւ հաղորդակցութեան այլ միջոցներով շարունակ արծարծուի ցեղասպանութեան հարցը ոչ թէ կարեկցութիւն հայցելու, այլ ապացուցելու Մեծ եղեննի իրողութիւնը եւ նրա ահույի ազդեցութիւնը մարդկութեան բարոյական չափանիշերի վրայ։

Թէկուզ որքան էլ Հերկովէսեան լինեն մեր ջանքերը, մենք մնում ենք աշխարհացրիւ համայնքներ, իսկ համայնքը քաղաքական ամբողջութիւն չէ, որի հետ գործ ունենան պետութիւններն ու Միացեալ Ազգերի Կազմակերպութիւնը: Այդ իսկ պատճառով է, որ հանդէս պիտի գալ որպէս քաղաքական կուռա մի միաւոր, մէկ ձայնով, մէկ ներկայացուցչութեամբ, մէկ որոշակի պահանջով: Սակայն առաջին նախապայմանը Թուրքիայի խոստովանութիւնը պէտք է լինի, թէ ցեղասպանութիւն է գործել: Այդ նախափաստն է, որ հիմք պիտի ծառայի մեր իրաւական պահանջների: Այլապէս, երբ դանակը ոսկորին է հասնում, կանգ է առնում տրամաբանութիւնը եւ տարերային տարածք ստանում եօթանասունամեայ յուսալքութիւնն ու դրա հետեւանք խօլ զայրոյթը:

Ոչ մի հայ եւ քաղաքակիրթ ոչ մի մարդ չի դրուատում ահարեկչութիւնը, սակայն երբ ահարեկչութիւնը քաղաքական բնոյթ է կրում, արարքը անմիջապէս զատապարտելու փոխարէն, պէտք է հասկնալ արարքի բուն դրդապատճառը, որը ոչ վերէժինդրութիւն է, ոչ էլ լոյկ ոճրագործութիւն, այլ յուսահատ ճիշը մի բուռ հայորդների ընդդէմ քարացած աշխարհի: Դատական ատեանների փոխարէն, տուեալ մարմինները առաջին էերթին դատաստանի պիտի կանչեն բուն ոճրագործին, որը 20-րդ դարի առաջին ցեղասպանութիւնը գործելուց յետոյ եկել տեղ է գրաւել ազգերի գերդաստանում որպէս համահաւասար մէկ անդամը համաշխարհային համայնքի: Արդարութիւն չի կարող լինել աշխարհում, եթէ մոռացութեան տրուի դարիս ամենամեծ անառողակութիւնը:

սահարդարութիւնը:
Հայութեան մասին խօսել՝ ասել է, խօսել մարդկային ու ազգային իրաւունքների մասին: Լոկ պատմական պատահականութեան արդիւնք չէ, որ այսօր մարդ անհատի եւ ժողովուրդների իրաւունքները աւելի լայն չափերով են խախտում քան երբեւէ պատմութեան մէջ: Երկրագնդի մեծ մասը համատարած քանտի է վերածուած, ուր զանազան բռնադիրութիւնների ներքոյ տնքում են զանգուածները: Ցաւալին այն է, որ երբեմնի գաղութացուած ու ստրկացուած երկրները, մեծ պետութիւնների օրինակին հետեւելով, հարկադրական աշխատանքի ճամբարների են վերածել ասիսական ու աֆրիկեան տարածութիւնները: Պաշտօնական գծից դուրս որեւէ կարծիք չի հանդուրժւում: Աշխարհի բանտերը լեցուն են քաղաքական բանտարկեաններով: Շատ երկրներում խոշտանգն ու հալածանքը դարձել են սովորական երեւոյթներ: Իրենք՝ կառավարութիւններն են, որ զանգուածային սպանդի են ենթարկում իրենց ազգաբնակչութեանը: Գաղափարական հակառակորդին սպասում է մահը: Մարդկային իրաւունք խախտումները այնպիսի ծաւալ են ստացել, որ պետութեան դէմ դաւադրութիւն է նկատում մարդկային ու ազգային իրաւունքների մասին խօսելը:

շըջանի 60,000 հայ ազգաբնակչութիւնը սուլինահար եղաւ թուրք ասկեարների կողմէից կենտրոնացման ճամբարներում, երգնչանում 25.000 հայեր սրախողիսով եղան, երբ Տրապիզոնի հայ բնակչութեան կէսը ծովը նետուեց, երբ Եէլ-Դէյրմէկնի գետը ողողուած էր հայ անգլուի տղամարդկանց ու անստինք կանանց դիակներով, երբ Դիարբեկիրում թուրք բանակը ռչնչացրեց հայ 570,000 բնակիչներին, երբ մօր աչքի առջև մատողաշ զատրերը բռնաբարեցին, ապա շուրջ եկան յդի կնոջ արգանդի պատուեցին, երբ Տէր-Ել-Զօրում բոլոր հորերը լցուեցին ողջ մարդկանց դիակներով։ Այս բոլորը սկսուեց, երբ աշխարհի առջեւ բնաջնջուեց մի ամբողջ ժողովուրդ։

աշխարհ առջև բախչուուց սր ասթող ուղղողութ:

Անպատիթ մնացած թուրքի արարքը դարձաւ օրինակելի ամէն գոյնի, ամէն դաւանակի բոնապետների համար, որոնց անունների նշումն անգամ սրբադութիւն կր լինի:

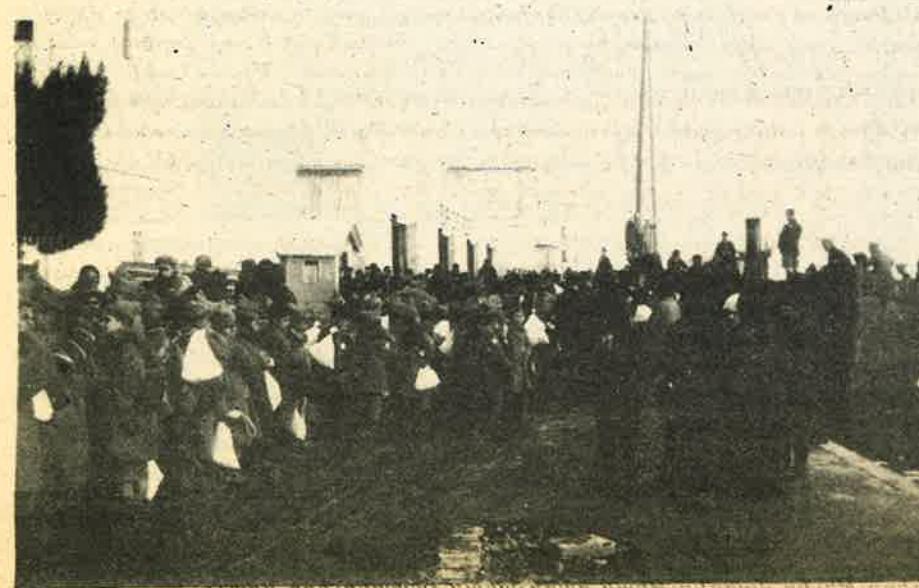
MOBILIZATION FOR WORLD WAR I SETS THE STAGE FOR GENOCIDE

On August 2, 1914, general mobilization of the Turkish army was declared. Like their fellow Turkish citizens, all able-bodied Armenian men, with few exceptions, were called up for military service. Beginning in February, 1915, the Armenians in the armed forces were segregated into labor battalions, disarmed, and ultimately worked to death or massacred.

The Edict of Deportation was formally promulgated on May 27, 1915. Soon afterwards, Armenians throughout the Ottoman Empire were deported on short notice. Men were usually separated from the group and massacred. The remaining women, children, and elderly were marched across Asia Minor and Turkish Armenia to the Syrian desert, constantly attacked by brigands and the Special Organization "guards" who were ostensibly to offer protection. Thousands were kidnapped. Most of the deportees were massacred or died of starvation, disease, or exposure.

Approximately 500,000 Armenian refugees escaped to the north across the Russian border, south into Arab countries, or to Europe and the United States. Thus, the Armenians of the Ottoman Empire were virtually eliminated from their ancestral homeland as a result of a carefully executed government plan of genocide.

In February, 1915, the Turkish government disarmed the Armenian mountaineers of Zeitun, near Marash, and deported the population to the Salt Desert near Konia, or to the Syrian desert. Packed into boxcars, or forced to walk, often without food or water for days, they quickly perished. Deportations and massacres soon became the plight of Armenians in other areas.

Գործունելութիւններու Մուտքի Տոմսերու գորոյկ - Անցագիր

Սոյն գորոյկը կը գաճառուի 85 տոլարի և կը նեռարէ -

Օքախիսով փոխադրութիւն պահպակներու միջեւ
Փոխադրութիւն Երգահանդէսի սրան և Արլիմկրըն Գերեզմանոց
Մուտքի իրաւունք արուեստի ցուցահանդէսներուն
Շարժապատկեր — տեսաներիզներու ցուցադրութեանց
Մշակութային երեկոյին
Դասախոսութիւններուն
Պաշտօնական ձաշկերոյթին

Կը խնդրուի նկատի առնել թէ իրաքանչիւր գործունելութեան յատուկ տումն պիտի չվաճառուի: Հարկ է տումսերը ապահովել նախօրօֆ: որեւէ ձեռնարկի մուտքին տումն պիտի չվաճառուի: Տոմսերու գրեռյկը պես է գնել ամբողջութեամբ:

ACCOMODATION UPDATE: TYPICAL PACKAGE DEALS

To simplify your reservation planning for the 70th Anniversary Commemoration of the Genocide, we have broken down the cost differential from most major U.S. cities. The graph shows the three hotel options, (based on two nights accommodation), along with the cost factor for either air or bus transportation.

CITY	Charter Bus + 2 Nights Economy Cl.	Charter Bus + 2 Nights First Cl.	Charter Bus + 2 Nights Superior Cl.
BOSTON	\$ 105	\$ 119	\$ 158
PROVIDENCE	109	123	162
WORCESTER	108	122	161
NEW YORK	88	102	141
NEWARK	88	102	141
PHILADELPHIA	80	94	133
CHICAGO	128	142	181
DETROIT	114	128	167

CITY	Air + 2 Nights Economy Cl.	Air + 2 Nights First Cl.	Air + 2 Nights Superior Cl.
BOSTON	\$ 164	\$ 178	\$ 217
PROVIDENCE	184	198	237
WORCESTER	164	178	217
NEW YORK	144	158	197
NEWARK	124	138	177
PHILADELPHIA	144	158	197
CHICAGO	204	218	257
DETROIT	164	178	217
SAN FRANCISCO	304	318	357
FRESNO	324	338	377
LOS ANGELES	304	318	357
MIAMI	224	230	269
FT. LAUDERDALE	224	230	269

FARES FROM OTHER CITIES AVAILABLE UPON REQUEST

Note: All hotel rates are based on double occupancy.

Single occupancy is slightly higher.

Triple and Quad. occupancy available at some hotel.

For each additional night add: \$32 for economy class: \$39 for first class:

\$58 for superior class hotel.

Add \$85 to your total package for the "Admission package deal" and the "Passport", to your total. This includes admission to exhibits, banquet, concert and local transportation to these events.

ԽՇԱԽ, ԽԱՊՐԻԿ ՄԸ ՀՈՒՆԻՄ

ԽՄԲ. ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Ծովք, որ վերջերս կոչուած է նաև Կօլիմիք, կը գտնուի Խարբերդ քաղաքէն դէպի հարաւ-արեւելք 7-7½ ժամ հեռաւորութեան վրայ: Տարակոյս չկայ, որ իր անունը լակ-ծովակէն առած ըլլայ: «Ծով լերանց վրայ եւ լերանց մէջ խնկամանի կը նմանի»: Երկայնքը նաւազով կարելի է կտրել 8 ժամէն, իսկ լայնքը՝ 1½ ժամէն: Ծովակը շրջապատուած է 20-25 բրքարնակ եւ քրտարնակ գիւղակներով, որոնց մէջ միակ հայաբնակը՝ Ծովք գիւղն էր:

Ծովեցիներու տնտեսական կեանքին մէշ գլխաւոր տեղը կը գրաւէր ձկնորսութիւնը։ Հարուստ քէ աղբատ, բարեկեցիկ քէ իսկզն, առանց բացառութեան ամենքն այ ձկնորս էին զուտ ամրան երեք ամիսներուն։

Ծովակին ջուրը քիչ մը աղի է, այնչափ մը միայն, որ նաւորդները իրենց ծարաւը մեղմացնելու համար կը խմէին շատ անգամ: Լեակին կամ ծովակին մէջ կ'ապրին միմիայն երկու տեսակ առկեր: Չուկերէն մէկն է թիւնիկը, իսկ միւսը՝ ներմակ, մատնաչափ մեծութեամբ խտուտն է, որուն Ծովեցիք կուտային նաև խոռոչիկ եւ մանտրաս անունները:

Ծովեցիք կը շինէին կուեր, եօթը քարերով։ Վերցուելու չափ ծամր քարերուն երեքը առջեւ, իսկ կողմնակի երկուական կը շարէին։ Ամէն մէկ կոլ ուներ երկու քերան, որուն աջ կողմի քերանը կը հաստատէին լոֆլոփ-ը։ Լոֆլոփ-ը տոպրակի ձեւ ուներ. ևկոյք մատ չմտնելու չափ նեղ ծակերով հիսուած են քերանը աղեղնաձեւ փայտով մը, որուն երկու ծայրերը կ'ամրացնէին կոլ-ին քերանը կազմող քարերուն։ Խոտուսները արեւը մարք մուսնելէն եսքը, մուրիին՝ բաց քերաններէն կուգային եւ կը խաղային կուերուն մէջ։ Ծովեցին բոյսերով շինուած աւելով մը կամ խըրտոցով մը խոտուսները կը քշէր լոֆլոփներուն մէջ։ Այս գործողութիւնը որ կը խտարուէր կէս ժամր անզամ մը, կը կոչուէր Հօֆ։

Քրաւիտենսի Սրբոց Վարդանաց եկեղեցւոյ սիրելի ծխականներէն են Տէր եւ Տիկին
Գրիգոր Կարապետեանները՝ որոնք կը պատրաստուին Ուաշինգթոն երթալու

Սեղանին վրայ, պնակի մը մէջ, կողք կողքի շարուած են նոյն ազգէ, նոյն գոյնով, ցուցամատի մը երկարութեամբ աչազուրկ ինը խտուտներ: Խտուտը կամ Խտուտիկը Խարբերդ քաղաքէն ոչպի հարաւ արեւելք գտնուող Ծովքի լճակի հոչակաւոր ճերմակագոյն ձկնիկն է, որուն այնքա՞ն ծանօթ են Ծովքի հայրանակ Ծովք գիւղի բնակիչները:

Անհուն կարստը սրբագիր է եւ սրբազնան առաջկաներու Հանդէպ վերապահուած երկիւղածովաթեամբ է որ մեր հիւրընկալը՝ Պրն. Գրիգոր Կարապետեանը ցոյց կուսայ իր ծննդավայրէն իրեն լիւատակ սեռուած խոտուտներո:

Գրիգոր Կարապետեանը, խուռանքերու հետ ապրած, առ իր բողոք թրքական խօժութասց : Գրիգոր Կարապետեանը, խուռանքերու հետ ապրած ու մեծած 10-12 տարեկան երախան էր, որ ստիպուած հրաժեշտ պիտի տար լճակին եւ անոր ընակիչներուն եւ բախտի բերուամով պիտի կարենար ազատիլ ստոյդ մահէ : Թափառական հայու իր կեանքը կարծես խաղաղութիւն պիտի չգտնէր, եթէ իրեն այցի չգային իր գիւղի հարազատ ներկայացուցիչները : Անոնք, այդ ինը ձկնիկները, իրենց հետ բերին Ծովքի կապուտակ երկինքը, անոր քիչ մը աղի ջուրին . համը, ափերուն վրայ ձկնոր ութեան պատրաստուող հայ գիւղացիներու խաղերը եւ վերջապէս այն բոլորը, որ Ծովք կը կոչուէր, Ծովք հայաբնակ գիւղ կը կոչուէր, որ հայրենի աշխարհ կը կոչուէր :

«Դուք չեք կրնաք հասկեալ այս խոտութերուն արթէքը»: Յոզիկ շետ մը կայ իր բառերուն մէջ: Աչքերը կը բռնկին արտակարգ փայլով մը: «Խոտութ»ը, կը շարունակէ ան «դեղ է, կեանէ է: Ով որ ուտէ այս խոտութերէն, կեանէք կ'աւելնայ, կ'երիտասարդանայ»: Հոգի՛ղ սիրեմ, սիրելի՛ Գրիգոր: Հաւատդղ սիրեմ: Շատ լսեր էի, որ հայրենի ջուրն ու օդը կենսատու տարրեր են՝ հոգին ու մարմինը կազդուրող, բայց երբէք չի լսած, որ հայրենի լճակներու եւ ծովերու ձուկերն անզամ կընային կեանքը աւելցնել: Սակայն ա՛լ կը հաւատամ, որովհետեւ քեզ արդէն իսկ երիտասարդացած եւ առոյգ կը գտնեմ, երբ մատներովդ կը փորձես լեզու հանել եւ վկայութեան կանչել զանոնք:

բը ը սատսերովզդ կը փորձես լեզու հանել եւ վկայութեան կանչել զանոնք։
Հայրենի խտուտներ, խապրիկ մը չունի՞ք բոլոր Ծովեցիներուն, որոնց
մտերմութեանը մէջ դուք դարերով ապրեցաք, խմելով միեւնոյն ջուրը եւ բաց-
ուելով միեւնոյն արեւուն եւ բնութեան։

ՄԵԿՐՈՊ Ա. ՔԵՆՅ. ՇԱՀԱՐԵԼԻ

ԴԵՊԻ ՈՒԱԾԻՆԿԹԸՆ

Հըաշքով վերապրող սիրելի հայրենակիցներ,

Այս տարուան Ապրիլեան եղեռնի 70-ամեակի բացառիկ ոգեկոչումը մեր բոլորին համար գուցէ վերջինն է, քանի մեր կեանքի ձմեռն է որ կ'ապրինք: Ուրեմն փութանք Ուաշինկուրն հաւաքուիլ: Այստեղ՝ տամուկ աչքերով իրարու նայինք եւ եթէ ոյժ եւ կարողութիւն մնացած է վրանիս, տխուր ժպիտով իրարու փաթթուինք: Թող մեր զաւակները եւ թոռները դիտեն մեզ եւ անպայման որ այդ տեսարանը խորապէս պիտի ազդէ իրենց հոգիներուն եւ անխախտ մնան իրենց հաւատքին մէջ, ու մեր ալ խոռվայոյզ հոգիները հանդարտեցնելով այս օտար հողին յանձնեն:

Ու եկէ՞ք, վերջին փորձը ընենք, աշխարհի մեծամեծներուն (մասնաւանդ երկու մեծերուն) ցուցնելու որ, բոլորովին չենք անհետացած, եւ թէ կենդանի վկաներն ենք այն քստմնելի ոճիրին, զոր գործադրեց թուրք բորենին կանխամտածուած ծրագրով:

Մարդկային պատմութիւնը արձանագրած է նման դէպքեր՝ բայց եւ ոչ մէկը կարելի է համեմատել մեր ժողովրդի գլխու եկածին։ Այս մասին համաշխարհային պատմութեան էջերը լեցուն են անհերքելի փաստերով։ Բայց ի՞նչ պէտք կայ պատմութեան երթալու։ Այս վերջին տարիներուն անոնց կատարած անմարդկային ոճիրները բասական չե՞ն փաստելու համար թէ ոճիրը իրենց արուեստն է։ Զարմանալին այն է, որ իրենց գործած անլուր արարքները ստիպողութեան կը վերագրեն եւ ձայնակիցներ ալ կը ճարեն վարձկան պատմաբաններուն մէջէն։ Օրինակ՝ իրենց պատմաշէնները կը յայտարարեն, որ իրենք են մեր երկրի բնիկ ժողովուրդը . . . : Ի՞նչպէս բացատրել իրենց վերաբերմունքը քիւրտ ժողովուրդին հանդէպ, որոնց հաշուեյարդարը ընելէ ետք Թուրքիոյ մէջ, կը հալածեն նոյնիսկ իրաքի մէջ։ Աւելի քան 20,000-նոց բանակով կիպրոս չարշաւեցի՞ն եւ կնճռոտ հանգոյցի վերածեցին դժբախտ այդ երկրին կացութիւնը։

Այս մտածումներս յուսահատութեան ճիգեր չեն . . . մենք, վերապրողներս, պէտք է երթանք Ուաշինկուն, այն հաւատքով որ մեզ յաջորդող սերունդները պիտի շարունակեն պայքարը մինչեւ հասնին այնտեղ՝ ուր մեր նահատակներու արեւնով ներկուած հողերը դառնօրէն կը միան, եւ ուր մեր փլատակ շէները, լեռները, քարերն անգամ լացով բայց կարօտով իրենց կը սպասեն:

ՍՈՒՐԵՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԵՆԴԱՎԱՅՐ

Առաջին անգամ աշխարհում տեսած
իմ առաւտոն է այնտեղ մնացել,
Նա, որ բուրում էր իբրեւ ցորենիաց
Եւ բուրում իբրեւ գարենիան հող ու ցել ...

Եւ մնացել է առաջին անգամ
Աշխարհում տեսած իմ աղքիւրն այն չինչ,
Որից զբնգուն ու անապական
Եւ որից պայծառ չտեսայ ոչինչ:

Եւ մնացել է լուսեղէն մի ամպ,
Եւ մնացել է այնպիսի մի ծիւն,
Որ իր քարութեամբ ու արդարութեամբ
Նման էր այնպէս մանկութեան Աստծուն

Առաջին անգամ աշխարհում տեսած
իմ առաւտոն է այնտեղ մնացել,
Երկինք ու բարդի, նառագայթ ու լաց,
իմ հոնի հոտն է այնտեղ մնացել ...

ՎԱՀԱԳՆ ԴԱՒԹԵԱՆ

ՅԱՆՈՒՆ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ, ԵՒ ԽԶԳԱՅԻՆ, ԿԸՆՔՈՒԹՅԱԾ

(Гарп: 49 4-Гу)

Ահա թուրքի նպաստը համաշխարհային պատմութեան։
Մինչեւ որ հայը չստանայ իր մարդկային ու ազգային իրաւունքները, աշխարհի բոլոր մարդիկ ու բոլոր ժողովուրդները պիտի շարունակեն տառապել անպատճեան մէջ։ Երբ մէկ հայ իրաւագուրկ է, ապա համայն մարդկութիւնն է իրաւագուրկ։ Նոյնիսկ ազտառութեան ու ժողովրդավարութեան ամրոցները համարուող երկրներն են Հետզհետէ միթագնում՝ մէկ առ մէկ ձեռքից տալով իրենց գաղափարական կոռուանները։ Որովհետեւ երբ մի ժողովրդի մարդկային ու ազգային իրաւունքներն են խախտում, խախտում են նաեւ միւս ժողովուրդների իրաւունքները։ Ահա թէ ինչու Հայոց Սեծ Եղեռնի 70-ամեակի առջեւ ենք կանգնած ոչ որպէս լացակումած խնդրարկու, այլ որպէս պահանջատէր՝ միհանգամայն գիտակ մեր մարդկային ու ազգային իրաւունքների։ Մեր պայքարը նոր է սկսւում։

NATIONAL COMMEMORATIVE COMMITTEE ANNOUNCES MEMBERS

The National Commemorative Committee is composed of an assorted group of committed individuals who, with the help of the Armenian Catholic community, the Armenian Evangelical Union of North America, the Armenian Missionary Association of America, the Armenian National Committee, the Armenian Relief Society, the Armenian Youth Federation, Hamazkain Cultural Association, Homenetmen, and the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America, are working together for the effective commemoration of the Armenian nation's 70th anniversary of the Genocide.

Those on the committee include: *President* - Archbishop Mesrob Ashjian; *Vice President* - Bishop Yerem Tabakian; and *Chairman* - Dr. Hratch Abrahamian. The members on the committee are: Mr. Garo Armenian, Mr. Melkon Baboyan, Mr. Manas Boujikian, Mrs. Arpie Balian, Mr. Nerves Chitjian, Very Rev. Krikor Guerguerian, Mr. Astor Guzelian, Mr. Khatchig Hagopian, Mr. Jirair Haratian, Shant Harootunian, Esq., Rev. Vartan Hartunian, Dr. Zareh Hovanesian, Rev. Moses Janbazian, Mr. Kachadoor N. Kazarian, Armand Keosian, Esq., Ms. N. Khtikian, Dr. John Manuelian, Ms. Kathryn Manuelian, Mr. Onnic Marashian, Dr. Hrand Markarian, Dr. Nora Nersesian, Mr. Yervant Terzian, Sarkis Teshoian, Esq., Mr. Joseph Topalian, and Mr. Vram Yegparian. The Honorary Chairman and Chairwoman are Mr. Krikor Dederian, (109 years), and Mrs. Lucia Khoubesserian, (108 years).

Through the diligent and varied efforts on the part of the committee members, the commemoration seems to be drawing international attention and commitment from some of the world's leading political and religious leaders. Those who have joined as Honorary Members include:

SENATORS

Hon. Joseph R. Biden, Jr. - *Delaware*
 Hon. Rudy Boschwitz - *Minnesota*
 Hon. Bill Bradley - *New Jersey*
 Hon. Alan Cranston - *California*
 Hon. Dennis DeConcini - *Arizona*
 Hon. Robert Dole - *Kansas*
 Hon. John Glenn - *Ohio*
 Hon. Edward Kennedy - *Massachusetts*
 Hon. Carl Levin - *Michigan*
 Hon. Clairborne Pell - *Rhode Island*
 Hon. Paul S. Sarbanes - *Maryland*

GOVERNORS

Hon. Mario M. Cuomo - *New York*
 Hon. George Deukmejian - *California*
 Hon. Michael S. Dukakis - *Massachusetts*
 Hon. Thomas H. Kean - *New Jersey*

CLERGY

Right Rev. John Allin - *Residing Bishop, Episcopal Church*
 Rev. Theodore Hesburgh - *President, Notre Dame U.*
 Hon. Robert J. Marshall - *Lutheran Church*
 Right Rev. Paul Moore, Jr. - *Bishop of New York*
 H.G. Bishop Paulos - *of Ethiopia*
 Most Rev. Metropolitan Philip - *Antiochian Orthodox Christian Archdiocese*
 H.E. Archbishop Athanasius Samuel - *Syrian Orthodox Church of Antioch*
 H.G. Bishop Elias Shaheen - *Manonite Bishop of Canada*
 Rev. John Sutton - *The Foundation for Evangelism, Near East Foundation*
 H.E. Archbishop Joseph Tawil - *Melkite Apostolic Exarchate of U.S.A.*
 H.E. Yakovos - *Primate, Greek Orthodox Archdiocese of North & South America*
 H.E. Archbishop Francis Zayek - *Diocese of Saint Maron, U.S.A.*

CONGRESSMEN

Hon. Frank Annunzio - *Illinois (11th Dist.)*
 Hon. Les Aspin - *Wisconsin (1st Dist.)*
 Hon. Michael Barnes - *Maryland (8th Dist.)*
 Hon. William Broomfield - *Michigan (19th Dist.)*
 Hon. Tony Coelho - *California (15th Dist.)*
 Hon. Edward Feighan - *Ohio (19th Dist.)*
 Hon. Hamilton Fish, Jr. - *New York (21st Dist.)*
 Hon. James Florio - *New Jersey (1st Dist.)*
 Hon. Benjamin Gilman - *New York (22nd Dist.)*
 Hon. Nancy Johnson - *Connecticut*
 Hon. Richard Lehman - *California (18th Dist.)*
 Hon. Matthew G. Martinez - *California (30th Dist.)*
 Hon. Carlos Morehead - *California (22nd Dist.)*
 Hon. Charles Pashayan - *California (17th Dist.)*
 Hon. John Porter - *Illinois (10th Dist.)*
 Hon. Peter Rodino, Jr. - *New Jersey (10th Dist.)*
 Hon. Thomas P. O'Neill - *Massachusetts (8th Dist.)*
 Hon. Robert Roe - *New Jersey (8th Dist.)*
 Hon. Robert Torricelli - *New Jersey (9th Dist.)*
 Hon. Henry Waxman - *California (24th Dist.)*
 Hon. Jim Wright - *Texas (12th Dist.)*
 Hon. Gus Yatron - *Pennsylvania (6th Dist.)*

SECRETARY OF STATE & STATE SENATOR

Hon. Julia Tashjian - *Connecticut*
 Hon. Garabed Haytaian - *New Jersey*

AMBASSADORS

H.E. Abdullah Bouhabib - *Lebanon*
 Hon. Henry Morgenthau, Jr. - *Grandson of Henry Morgenthau Ambassador of U.S.A. to Turkey (1915)*

It is with the help and support of all these people mentioned, and many more, that the 70th Anniversary Commemoration will be a success and will draw the necessary international, national, and political attention it so desperately needs and so rightfully deserves.

ԵՐԲ ՊԻՏԻ ԳԱՔ

Ամեն շիրիմ մեռելոցի այս օրով
 Խունկ ու ծաղիկ կ'ընդունի,
 Ես կորոնեմ իմ անհիններըս խոռվ,
 Թափառայած զերդ ոգի:

Ո՞ր առին մէջ, ո՞ր քարին տակ անծանօք
 Ինկան անոնք զիր ու ցան.
 Գիշեր մը նենգ դահինի ձեռքն արիւնու
 Զիս տապալց անկենդան:

Շա'տ էինք մենք՝ պարանակապ եւ անզօր՝
 Խումբն այրերու տակ ինկած,
 Կեռ դաշոյնի եւ տապարի զոյգ նեղքեր՝
 Կողիս վրայ լայնարաց:

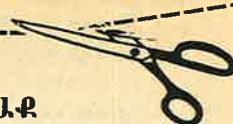
Կը խրսէր հողը իմ շուրջ տեւապէս
 Մեռելներով դեռ արթուն.
 Կը լսի եւ կը լսեմ միշտ կարծես
 Հոգեվարքի հոնդիւն ...

Մահը փակեց լոյսն աչքերուս յաւիտեան
 Եւ ալ երբ' չ չուսայ,
 Թէ զիս յետոյ քանի՛ բոշուն ու գագան
 Յօշոտեցին անխնայ ...

Մեր բազմամարդ տան կարաւանն ո՞ւր գնաց
 Ան կը քալէ՞ դեռ անվերջ ...
 Լուծն արօրիս մնաց արտին մէջ լուսած
 Եւ օթախիս հուրը՝ շէց ...

Ե՞րբ պիտի գաֆ եւ դառնաք տէր նահատակ
 Անհիններուս անշիրիմ,
 Դուք որ կ'ապրիի եւ ժառանգորդն է՛ մինակ
 Եմ լուսեղէն երազին ...

Մ. ԽՇԱՆ

ՎԵՐԱՊՐՈՂՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՈՒԽՏԻ ՀԱՒԱՔ

ՈՒՍՏԻՒՆԿԹԸՆ, 24-28 ԱՊՐԻԼ 1985

Անուն Մականուն _____ Ծննդեան թուական _____

Ծննդապայր _____ Երկիրը ձգած եմ (թուական) _____

Եթէ կը փափաքիք մասնացիլ վերապրողներու նոր Ուխտի հաւաքին, յառաջիկայ Ապրիլ 28, 1985-ին Ուաշինգտոնի մէջ, հաճեցէք խաչանիշով նշանակել ստորեւ ներկայացուած ձեզի վերաբերող մասերը. —

Կը ԾՐԱԳՐԵՄ ՈՒՍՏԻՆԿԹԸՆ ՃԱՄԲՈՐԴՆԵԼ. —

Ըստանիքս անդամներուն հետ 28 Ապրիլի ցերեկը ըլլալ Ուաշինգտոնի մէջ

Անձնական միջոցներով 27-28 Ապրիլին մնալ Ուաշինգտոն

Շոգեկառքով Ազգական-քարեկամներու հետ մնալ

Եկեղեցին ճամբար ելեւ պըսով Կը նախընտրեմ պանդոկ մնալ

Նիւթական միջոցներս կը ներեն, որ անձնապէս հոգամ ճամբորդութեանս եւ քնակութեանս ծախսերը:

Գոհ կը մնամ, եթէ նիւթական աշակցութիւն ստանամ այս ճամբորդութիւնը կարենալ կատարելու համար:

Ներփակ կը գտնէք իմ նուէրս՝ այս մեծ ծրագրի յաջողութեան համար. —

\$10 \$25 \$50 \$100 \$500 \$_____ ուրիշ

ԶԵՐ ՀԱՍՑԵՆ. —

Անուն Մականուն _____

Հասցէ _____

Հեռածայնի թիւ () _____

Այս հարցարանը լեցնելէ ետք, հաճեցէք անմիջապէս ուղարկել հետեւեալ հասցէին. —

Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America

138 East 39th Street

New York, N.Y. 10016

